

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA****Codi:** 43359**Nom:** El sistema sexe / gènere com a principi d'organització social. La perspectiva no androcèntrica**Cicle:** Màster Universitari Oficial**Crèdits ECTS:** 5**Curs acadèmic:** 2025-26**TITULACIONS**

Titulació	Centre	Curs	Període
2153 - Màster Universitari en Gènere i Polítiques d'Igualtat	Facultat de Ciències Socials	1	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2153 - Màster Universitari en Gènere i Polítiques d'Igualtat	Relacions de gènere i feminismes	OPTATIVA

COORDINACIÓ

SANFELIU GIMENO MARIA LUZ

RESUM

Esta assignatura forma part de la matèria "Relacions de Gènere i Feminismes".

-Orientació investigadora, presencial (grup1)

-Orientació professional, en línia (grup 2)

Té un total de 5 crèdits i contempla les següents perspectives disciplinàries: Psicologia, Antropologia i Història.

Té caràcter quadrimestral, impartint-se en el 1r quadrimestre.

Donat el caràcter multidisciplinari d'esta assignatura, es prestarà una atenció personalitzada a l'alumnat procedent d'àrees disciplinàries diferents de les directament relacionades amb esta assignatura.

Els continguts i competències d'esta assignatura prenen com a referent els principis rectorals, valors

democràtics i Objectius de Desenvolupament Sostenible continguts en l'article 4 del Reial decret 822/2021

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No hi ha requisits específics. Es recomana l'adquisició prèvia per l'alumnat de coneixements bàsics sobre les relacions de gènere, cultura i societat.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Adquirir els instruments per a poder planificar, ordenar i canalitzar activitats de manera que s'eviten en la mesura que es pugui els imprevistos, es prevegen i minimitzen els eventuais problemes i s'anticipen les seues solucions.

Analitzar la construcció social dels sexes des d'un enfocament interdisciplinari.

Conèixer i utilitzar amb fluïdesa les categories, prescripcions i procediments rellevants per a cada cas i els seus antecedents i solucions més significatives.

Contemplar en conjunt i tenir en compte els diferents aspectes i les implicacions en els diferents aspectes de les decisions i opcions adoptades, sabent triar o aconsellar les més convenientes dins de l'ètica, la legalitat i els valors de la convivència social.

Elaborar i manejar els escrits, informes i procediments d'actuació més idonis per als problemes suscitats.

Participar en debats i discussions, dirigir-los i coordinar-los i ser capaços de resumir i extreure'n les conclusions més rellevants i acceptades per la majoria.

Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Projectar sobre problemes concrets els seus coneixements i saber resumir i extractar els arguments i les conclusions més rellevants per a la seua resolució.

Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.

Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.

Qüestionar els discursos hegemònics de les disciplines des d'una perspectiva crítica feminista.

Saber treballar en equips multidisciplinaris reproduint contextos reals i aportant i coordinant els propis coneixements amb els d'altres branques i intervinents.

Ser capaços d'integrar-se en equips, tant en funció de directius o coordinadors com a funcions específiques acotades i en funcions de suport al propi equip o altres.

Ser capaços d'obtenir i de seleccionar la informació i les fonts rellevants per a la resolució de problemes, elaboració d'estratègies i assessorament a clients.

Utilitzar les diferents tècniques d'exposició-oral, escrita, presentacions, panells, etc-per comunicar els seus coneixements, propostes i posicions.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1.Biologia i societat en els rols sexuals:la sexualització de les diferències

2.Els conceptes sexe/gènere i els seus trans (formacions).

3.Discursos culturals, estereotips i rols sexuals.

4.Desigualtat i processos de subjectivació

5.Rols sexuals i models de gènere: perspectiva transcultural.

6.Introducció teòrica i metodològica per a l'estudi de la història de les dones i de la història de gènere.

7.Història crítica, sexisme i androcentrisme.

8.Perspectives històriques de les relacions de gènere i la seua anàlisi des de la teoria feminista.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	30,00
Seminari	20,00
Total hores	50,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	5,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	30,00
Estudi i treball autònom	22,00
Preparació de classes	8,00
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	75,00

METODOLOGIA DOCENT

Orientació investigadora:

La metodologia a aplicar en esta assignatura es basa en l'exposició dels continguts teòrics mitjançant els mitjans adequats de suport a la lliçó magistral (projecció en power point, ús de documentació, etc.), així com en la participació activa de les persones participants per a desenvolupar una adequada comprensió dels continguts, per mitjà d'una comunicació entre l'alumnat i entre l'alumnat i professorat.

Per a un major aprofitament de la presentació dels continguts en classe per part de la professora responsable de la matèria, es requereix haver realitzat prèviament la preparació de la classe per part de l'alumnat, d'acord amb el volum de treball indicat en l'apartat 7 d'esta guia. Es facilitarà un dossier, que es troba disponible a l'aula virtual de l'assignatura. Les classes seran seguides per tutories personalitzades, que serviran per a la preparació d'un únic treball interdisciplinari de l'assignatura, amb un o diversos esbossos d'este.

L'Aula Virtual de la Universitat de València s'utilitzarà per a difondre materials en format electrònic així com per a comunicar a l'alumnat activitats complementàries d'interés general.

La part teòrica de l'assignatura es veurà complementada amb una part pràctica, en la qual l'alumnat podrà manejar en la pràctica els conceptes exposats en la teoria. Per a això, es realitzaran exercicis pràctics individuals i de grup, anàlisi de casos i bones pràctiques, etc.

En definitiva, la metodologia a seguir integrarà:

- Classes teòriques i pràctiques a l'aula.
- Tutories personalitzades individuals i/o en xicotets grups per a l'elaboració dels assajos a realitzar.
- Orientació i seguiment de la participació en activitats complementàries.

Orientació professional:

El màster està organitzat en diferents mòduls i assignatures que aniran activant-se en la xarxa progressivament. Per a això a l'inici del màster es comunicarà quin és el cronograma seqüenciat de les assignatures en el qual es disposarà dels materials i es trobaren actius els exercicis d'avaluació de l'assignatura.

Les persones matriculades en el màster disposen d'un material en xarxa que pot imprimir-se per al seu estudi.

Disposen així mateix d'una tutoria telemàtica en la qual les persones matriculades i les professores responsables de l'assignatura establixen una relació individualitzada. Les professores comunicaran al principi d'activar l'assignatura quin és el seu horari de tutoria.

Per a la dinamització de l'aprenentatge i facilitar la transmissió de continguts, resolució de dubtes i l'intercanvi col·lectiu en el grup, es fa ús de fòrums específics dins de l'assignatura sobre els materials i altres qüestions d'interés relacionades amb les matèries que puguen produir-se durant el temps actiu en

xarxa.

AVALUACIÓ

Orientació investigadora:

- Assistència a les classes com a requisit indispensable per a ser avaluat, havent de cobrir-se un mínim del 80 per 100 de sessions. Per davall d'eixe mínim, i excepte causes justificades, l'alumnat no serà avaluat, figurant en acta com no presentat.
- Elaboració d'un assaig realitzat de manera individual sobre una temàtica acordada amb el professorat, valorant, especialment: les habilitats de cerca bibliogràfica i informació; l'organització temporal del treball realitzat; l'organització d'idees i arguments expressats; la redacció i exposició adequades; criteris científics (índex, presentació, cites, conclusió, annexos, etc.). Este assaig suposa la realització d'un treball el volum del qual serà d'aproximadament de 15/20 folis.
- Per a l'elaboració de l'assaig és requisit imprescindible haver tingut almenys 2 tutories (presencia'ls o telemàtiques) amb el professorat encarregat de la direcció d'este.
- Activitats Complementàries. Com a activitats complementàries es proposa: l'assistència a alguna conferència, curs o taller relacionada amb la temàtica del gènere. També es proposa el visionat d'alguna pel·lícula o el comentari d'algun article, etc. Per a superar esta activitat es realitzarà una fitxa descriptiva d'aproximadament un foli o dos.
- Es valorarà, de manera especial, l'adequada adquisició i comprensió dels coneixements.

Orientació professional:

La realització de tasques específiques i participació en fòrums i tutories en línia són requisit indispensable per a l'avaluació.

- Elaboració de ressenyes i síntesi comprensiva d'articles sobre una temàtica acordada amb el professorat, valorant, especialment: les habilitats de cerca bibliogràfica i d'informació; l'organització temporal del treball realitzat; l'organització d'idees i arguments expressats; la redacció i exposició adequades; criteris científics (índex, presentació, cites, conclusió, annexos, etc.). Este assaig suposa la realització d'un treball el volum del qual serà d'aproximadament de 15/20 folis.
- Per a l'elaboració de l'assaig és requisit imprescindible haver tingut almenys 2 tutories (presencia'ls o telemàtiques) amb el professorat encarregat de la direcció d'este.
- Activitats Complementàries. Com a activitats complementàries es proposa: l'assistència a alguna conferència, curs o taller relacionada amb la temàtica del gènere. També es proposa el visionat d'alguna pel·lícula o el comentari d'algun article, etc. Per a superar esta activitat es realitzarà una fitxa descriptiva

d'aproximadament un foli o dos.

- Es valorarà, de manera especial, l'adequada adquisició i comprensió dels coneixements.
- A títol orientatiu es proposa realitzar 3 activitats, depenent de l'extensió i duració d'estes.
- El valor de l'assaig realitzat de manera individual serà un 90% de la qualificació final. El 10% restant de la nota es completarà amb l'assistència als Seminaris i altres activitats complementàries.

La detecció de plagi total o parcial o l'ús injustificat i encobert d'aplicacions d'IA suposarà la qualificació de suspens (nota zero), d'acord amb la normativa general de la Universitat de València. Els tipus de plagi poden consultar-se en: https://www.uv.es/plagio/tipos_de_plagio.html

BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAFÍA

En el ámbito de la Psicología

Básica:

BONILLA, Amparo (2010): Psicología, diferencias y desigualdades: límites y posibilidades de la perspectiva de género feminista. *Quaderns de Psicologia*, nº 12 (2), 65-80.

LAMAS, Marta (2000): Género, diferencias de sexo y diferencia sexual. En A. E.C. Ruiz (comp.), *Identidad femenina y discurso jurídico* (pp. 65-84). Buenos Aires, Biblos.

RUBIN, Gayle (1986): El tráfico de mujeres: notas sobre la `economía política¿ del sexo. *Nueva Antropología*, vol. VIII, 30, 95-145.

Complementaria:

ALCÁNTARA, EVA (2013). Identidad sexual / rol de género. *Debate Feminista*, 47, 172-201.

BARBERÁ, Ester y MARTÍNEZ BENLLOCH, Isabel (coords.) (2004): *Psicología y género*. Madrid, Pearson. Prentice Hall.

BONDER, Gloria (1998): Género y subjetividad: Avatares de una relación no evidente. En *Género y Epistemología: Mujeres y Disciplinas*. Programa Interdisciplinario de Estudios de Género (PIEG). Chile, Universidad de Chile.

- BONILLA, Amparo (2014). Pertenencia, pertinencia y diferencia: discurrir por las fronteras del género. *Quaderns de Psicologia*, 16 (1), 17-34.
- BURGOS, Elvira (2005): ¿En qué, por qué y para qué somos diferentes varones y mujeres? Subversión de la diferencia sexual. *Thémata. Revista de Filosofía*, nº 35, 113-124.
- BURIN, Mabel y DIO BLEICHMAR, Emilce (comp.) (1996): *Género, psicoanálisis, subjetividad*. Buenos Aires, Paidós.
- BUTLER, Judith (2006): *Deshacer el género*. Barcelona, Paidós (orig. 2004).
- FAUSTO-STERLING, Ann (2006): *Cuerpos sexuados. La política de género y la construcción de la sexualidad*. Barcelona, Melusina (orig. 2000)
- FOUCAULT, Michel (1980): *Historia de la Sexualidad (I): La voluntad de saber*. Madrid, Siglo XXI (orig. 1976).
- GARCÍA DAUDER, S.(2005). *Psicología y Feminismo. Historia olvidada de mujeres pioneras en Psicología*. Madrid: Narcea
- GARCÍA DAUDER, S.(2006). Ingeniería bioconductual al servicio de la normalización: Vigilando las fronteras del sexo. En J.L. Romero Cuadra y R.A. Vázquez (coord.), *Antipsychologicum. El papel de la psicología académica: de mito científico a mercenaria del sistema* (pp.157-176). Barcelona: Virus.
- GARCÍA DAUDER, S.(2016). Miradas feministas a las violencias de los dualismos de sexo/género/deseo. *Interdisciplina*, 4 (8),
- HARAWAY, Donna J. (1991): *Ciencia, cyborgs y mujeres. La reinención de la naturaleza*. Madrid, Cátedra (Feminismos, 28).
- HARE-MUSTIN, Rachel T. y MARECEK, Jeanne (1990): *Marcar la diferencia. Psicología y construcción de los sexos*. Barcelona, Herder.
- IZQUIERDO, Mª Jesús (1998): *El malestar en la desigualdad*. Madrid, Cátedra (Feminismos, 48).
- LAMAS, Marta (2002). *Cuerpo: Diferencia sexual y género*. México, D.F.: Aguilar
- LAQUEUR, Thomas (1994): *La construcción social del sexo: Cuerpo y género desde los griegos hasta Freud*. Madrid, Cátedra (Feminismos, 20).
- MARTÍNEZ BENLLOCH, Isabel y BONILLA, Amparo (2000): *Sistema sexo/género, identidades y construcción de la subjetividad*. Valencia, Servei de Publicacions de la Universitat de València.
- PUJAL, Margot y AMIGOT, Patricia (2010). El binarismo de género como dispositivo de poder social, corporal y subjetivo. *Quaderns de Psicologia*, 12 (2), 131-148.
- TUBERT, Silvia (ed.) (2003): *Del sexo al género. Los equívocos de un concepto*. Cátedra (Feminismos, 78).
- VÁZQUEZ, Francisco (2009): Del sexo dicotómico al sexo cromático. La subjetividad transgénera y los límites del constructivismo. *Sexualidad, salud y sociedad*, nº 1, 63-88.

En el ámbito de la Antropología

AIXELÀ, Yolanda (2005): Género y Antropología Social. Comunicación Social.

AIXELÀ, Yolanda (2012): "La presentación social del cuerpo marroquí en contextos migratorios. Entre la afirmación identitaria y el rechazo islamóforo", Revista de Dialectología y Tradiciones Populares. vol. LXVII, nº 1, pp. 19- 48.

AIXELÀ, Yolanda (2013): Equatorial Guinean Womens Roles After Migration to Spain: Conflicts Between Womens Androcentric Socialization in Equatorial Guinea and Their Experiences After Migration, Urban Anthropology and Studies of Cultural Systems and World Economic Development, nº 42 (1, 2), pp. 1-55.

Aixelà-Cabré Yolanda (2022): Africanas en África y Europa (1850-1996), Barcelona: Edicions Bellaterra.

BUXÓ, Maria Jesús (1978): Antropología de la mujer. Cognición, Lengua e Ideología Cultural. Barcelona, Promoción cultural.

CUCÓ, Josepa (1998): Amistad y género. En A Gil y A.M. Portal Nieto (eds.) Mujeres: humanidades, comunicación y otras culturas. Castelló, Publicacions de la Universitat Jaume I, pp. 209-216.

HARRIS, Olivia y YOUNG, Kate (1979): Introducción. En O. Harris y K. Young (eds.), Antropología y Feminismo. Barcelona, Anagrama, pp.9-30.

HERITIER, Françoise (1996): Masculino /Femenino. El pensamiento de la diferencia. Barcelona, Ariel.
JULIANO, Dolores (2001): La prostitución. El espejo oscuro. Barcelona, Icaria.

MEAD, Margaret (1985) (1930): Educación y cultura en Nueva Guinea. Estudio comparativo de la educación entre los pueblos primitivos. Barcelona / Buenos Aires, ediciones Paidós.

MEAD, Margaret (1994) (1949): Masculino y femenino. Madrid, Minerva Ediciones.

MOORE, Henrietta L. (1991): Antropología y feminismo. Madrid, Cátedra/ Universitat de València/ Instituto de la Mujer.

NAROTZKI, Susana (1995): Mujer, mujeres, género. Una aproximación crítica al estudio de las mujeres en las ciencias sociales. Madrid, CSIC.

NASH, Mary (1996): "Pronatalismo y maternidad en la España franquista". En (G. Bock y P. Thane (eds.) Maternidad y políticas de género. Madrid, Ediciones Cátedra/Universitat de València/Instituto de la Mujer, pp. 279-307.

STOLCKE, Verena (1996): Antropología del género. El cómo y el porqué de las mujeres. En J. Prat y A. Martínez (ed.) Ensayos de antropología cultural. Homenaje a Claudio Esteva-Fabregat. Barcelona, Ariel, pp. 335-343.

VALLE, Teresa del (ed.) (2000): *Perspectivas feministas desde la antropología social*. Barcelona, Ariel.

VALLE, Teresa del (2002): *Modelos emergentes en los sistemas y las relaciones de género*. Madrid, Narcea.

En el Àmbit de la Historia.

AGUADO, Ana (2004): *La historia de las mujeres como historia social*. En DEL VAL, Mª Isabel y otras (Coord.): *La Historia de las Mujeres: Una revisión historiográfica*. Valladolid, Universidad de Valladolid,

Asociación Española de Investigación Histórica de las Mujeres, pp. 57-71.

BOCK, Gisela: *La historia de las Mujeres y la Historia del género: Aspectos de un debate internacional*, *Historia Social*, nº 9, pp.55-75.

CABRERA, Miguel Ángel (2006): *Lenguaje, experiencia e identidad*. En BORDERÍAS, Cristina: *Joan Scott y las políticas de la Historia*. Barcelona, Icaria, pp. 233-257.

HERNÁNDEZ SANDOICA, Elena (2004): *Historia. Historia de las Mujeres e historia de las relaciones de género*. En DEL VAL, Mª Isabel y otras (Coord.): *La Historia de las Mujeres: Una revisión historiográfica*. Valladolid, Universidad de Valladolid, Asociación Española de Investigación Histórica de las Mujeres, pp. 30-55.

FARGE, Arlette (1991): *La Historia de las mujeres. Cultura y poder de las mujeres: ensayo de historiografía*, *Historia Social*, nº 9, pp. 79-101. FRIEDAN, Betty (1974): *Mística de la feminidad*. Madrid, Júcar.

MORENO, Amparo (1986): *El arquetipo viril protagonista de la Historia*. Barcelona, Editorial la Sal

NASH, Mary. (1994): *Experiencia y aprendizaje: La formación histórica de los feminismos en España*. *Historia Social*, nº 20, pp. 151-172.

RAMOS, Mª Dolores (enero-junio 2003): *¿Clio en la encrucijada? A propósito de la historia de las mujeres*. *Arenal. Revista de historia de las mujeres*, vol. 10, pp. 81- 103.

RIVERA, Milagros: *La Historia de las mujeres ¿es hoy la Historia?* En SEGURA, Cristina (ed.) (1997): *La Historia de las mujeres en el nuevo paradigma de la Historia*. Madrid, Al-Mudayma.

ROSE Sonya. O: *¿Qué es historia del género?*. Madrid, Alianza Editorial, 2012.

SANFELIU, Luz (2005): "Familias republicanas e identidades femeninas en el blasquismo: 1896-1910". *Ayer. Revista de Historia Contemporánea*, nº 60 (4), pp. 45-74.

SCOTT, Joan (1990): *El género, una categoría útil para el análisis histórico*. En AMELANG, James y NASH, Mary (Eds.): *Historia y género. Las mujeres en la Europa moderna y contemporánea*. Valencia, Alfons el Magnànim, 1990.

SCOTT, Joan: *Género e historia*, México D.F., Fondo de Cultura Económica, 2008.

THÉBAUD, Françoise: *Escribir la historia de las mujeres y del género*. Madrid, Ediciones KDK, 2014.

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Guia Docent
43359 El sistema sexe / gènere com a principi
d'organització social. La perspectiva no androcèntrica
